

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ในยุคปัจจุบันที่ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและกระแสโลกาภิวัตน์เข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมาก ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนในสังคม ทั้งด้านการศึกษา การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม จนเป็นที่กล่าวว่า สังคมยุคปัจจุบันเป็นสังคมความรู้ มีการเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำคัญ บุคคลจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาตลอดชีวิต (ซุติมา สัจจามันท์, 2548) ซึ่งการศึกษาเป็นรากฐานสำคัญต่อการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ เพราะการศึกษาช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของบุคคลให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมรอบๆตัวได้ และการศึกษายังเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความสามารถ ตลอดจนความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

สภาพแวดล้อมของสารสนเทศยุคปัจจุบันที่มีการสร้าง การผลิต และการเผยแพร่ เป็นจำนวนมากและหลากหลายรูปแบบ ส่งผลให้ปริมาณของสารสนเทศเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจนประสบปัญหาการทะลักทะลายนของสารสนเทศ (Information Explosion) (สมาน ลอยฟ้า, 2544; พิมลพรรณ เรพเพอร์, 2546) ทำให้ผู้เรียนต้องเริ่มกระบวนการแสวงหาสารสนเทศอย่างมีเป้าหมายเพื่อให้ได้สารสนเทศที่สามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้ ดังนั้นการแสวงหาสารสนเทศจึงเป็นกระบวนการเริ่มต้นเมื่อบุคคลเล็งเห็นว่าสภาพความรู้ที่ตนเองมีอยู่น้อยกว่าที่ตนเองต้องการ ไม่ว่าจะเพื่อการตอบคำถาม เพื่อการแก้ปัญหาหรือใช้ในการตัดสินใจ กระบวนการนี้จะจบลงเมื่อได้สารสนเทศตามที่ต้องการแล้ว จึงเป็นกระบวนการค้นหาทางที่จะให้ได้สารสนเทศที่ต้องการเพื่อตอบสนองความต้องการนั้นๆ เช่นเดียวกันกับนักศึกษาที่เข้าเรียนในมหาวิทยาลัย ซึ่งมีจุดประสงค์ในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ และตอบคำถามในเรื่องการเรียนการสอนให้กระจ่างได้ การแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาเกี่ยวข้องกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ ความต้องการสารสนเทศด้านร่างกาย ความต้องการสารสนเทศด้านจิตใจ ความต้องการทางด้านสติปัญญา สภาพแวดล้อมการเรียนการสอน

สภาพแวดล้อมทางด้านสังคมและวัฒนธรรม สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและการเมือง อุปสรรคด้านบุคคล ปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีความสัมพันธ์ต่อการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาทั้งสิ้น

การแสวงหาสารสนเทศจากแหล่งต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศที่ต้องการนั้น ผู้ที่แสวงหาอาจมีวิธีการแสวงหาที่แตกต่างกัน แต่โดยทั่วไปแล้วจะมีเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกแหล่งสารสนเทศ ได้แก่ ความถูกต้อง (Accuracy) ความครบถ้วนสมบูรณ์ (Completeness) ความน่าเชื่อถือ (Reliability) ความเที่ยงตรง (Preciseness) ความทันสมัย (Currency) ใช้ได้ในเวลาที่ต้องการ (Timeliness) ค่าใช้จ่าย (Cost) และการเข้าถึงง่าย (Accessibility) และสิ่งที่สำคัญที่สุดก็ถือเป็นข้อมูลที่อยู่ในกระแสนิยมและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (สมคิด ดวงจักร์, 2551) ซึ่งหากมีการแสวงหาสารสนเทศเป็นประจำ หรือมีการแสวงหาสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ จะเกิดทักษะในการแสวงหาสารสนเทศด้านการคิดวิเคราะห์ และมีความสามารถในการกำหนดแหล่งและเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้รวดเร็ว และได้รับสารสนเทศที่ตนเองต้องการได้ ซึ่งทักษะการคิดวิเคราะห์ เพื่อการกำหนดแหล่งและเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการนี้ หากได้มีการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้มีการพัฒนาทักษะจนเกิดการรู้สารสนเทศต่อไป

การรู้สารสนเทศ (Information Literacy) หมายถึง ความเข้าใจและความสามารถของบุคคลที่จะวิเคราะห์ได้ว่าเมื่อใดที่ตนเองต้องการสารสนเทศ มีความสามารถในการกำหนดแหล่งและเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการ ประเมินและใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ (American Library Association, 1998 ; สมาน ลอยฟ้า, 2544) ถ้าบุคคลมีความรู้ดังกล่าวแล้วจะถือว่าบุคคลนั้นเป็นผู้รู้สารสนเทศ ส่งผลต่อพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศคือ สามารถกำหนดแหล่งและเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้และส่งผลเชิงบวกต่อสังคมคือ มีจริยธรรมในการใช้สารสนเทศและเทคโนโลยี และสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมแห่งการเรียนรู้ได้ ผลสัมฤทธิ์จากการรู้สารสนเทศเป็นกุญแจสำคัญของการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการรู้สารสนเทศยังเป็นทักษะที่มีความจำเป็นสำหรับผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษาทุกสาขาวิชาอีกด้วย (สุดาวดี ศรีสุตตา, 2549) การรู้สารสนเทศจึงมีความสำคัญต่อการศึกษาและมีความสอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาปีพุทธศักราช 2542 ที่มีสาระหลักคือ การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (คณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้, 2543)

มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ เป็นสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาแห่งใหม่ในภาคใต้ ซึ่งหลอมรวมสถาบันในระดับอุดมศึกษาในจังหวัดนราธิวาสเข้าด้วยกันคือ วิทยาลัยเทคนิค นราธิวาส สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนราธิวาส สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา วิทยาลัยการอาชีพตากใบ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนราธิวาส สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข เปิดสอนทั้งในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และระดับปริญญาตรี มีการจัดทำหลักสูตรที่สนับสนุนให้ผู้เรียนได้นำความรู้ไปใช้พัฒนาท้องถิ่นหรือชุมชนของตนเอง และเน้นการ จัดการเรียนการสอนที่ใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน ให้สะดวกยิ่งขึ้น (มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์, 2553ก)

การพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้รักการอ่าน ใฝ่รู้ เกิดการเรียนรู้ มีความรอบรู้ เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตนั้น มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ได้ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนในห้องเรียนและนอกห้องเรียน พร้อมทั้งจัดให้มีสำนักหอสมุดที่ช่วยในการศึกษาค้นคว้า สารสนเทศแก่นักศึกษาทุกคน เพื่อให้มีทักษะในการสืบค้นและการรู้สารสนเทศที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สุวิมล เขียวแก้ว และคณะ, 2545) จากข้อมูลของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ พบว่า มีนักศึกษาสำเร็จการศึกษาจากทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ศึกษาต่ออยู่ในระดับปริญญาตรี (มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์, 2553ข) จะเห็นได้ว่า นักศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัย นราธิวาสราชนครินทร์ มีความแตกต่างกันในเรื่องระดับการศึกษาก่อนระดับปริญญาตรี รวมทั้งปัจจัย ทางด้านบุคคล และสิ่งเหล่านี้จะมีส่วนในการทำให้นักศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนราธิวาส ราชนครินทร์ มีการแสวงหาเพื่อการศึกษาและการรู้สารสนเทศมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหา สารสนเทศที่แตกต่างกัน

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการศึกษาและการรู้สารสนเทศ มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาสารสนเทศ ของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัย นราธิวาสราชนครินทร์ เนื่องจากมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ เป็นมหาวิทยาลัยที่เปิดใหม่ดังนั้น การพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้รักการอ่าน ใฝ่รู้ เกิดการเรียนรู้ มีความรอบรู้ เรียนรู้ด้วยตนเอง อย่าง ต่อเนื่องตลอดชีวิตนั้น จำเป็นที่จะต้องทราบข้อมูลเกี่ยวกับการแสวงหาเพื่อการศึกษาและการรู้ สารสนเทศมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาสารสนเทศ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการ ปรับปรุงและพัฒนาบริการห้องสมุดและรองรับการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนในห้องเรียนและนอก

ห้องเรียน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ตรงตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ในด้านจุดมุ่งหมาย วิธีการ ภาษา รูปแบบ และแหล่งสารสนเทศที่ใช้ในการแสวงหา
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ของการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
3. เพื่อศึกษาระดับการรู้สารสนเทศ 2 มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับของวิธีการในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการศึกษา และระดับการรู้สารสนเทศ 2 มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาสารสนเทศ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
5. เพื่อเปรียบเทียบวิธีการในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ จำแนกตามปัจจัยด้านบุคคล
6. เพื่อเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศ 2 มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ โดยจำแนกตามปัจจัยด้านบุคคล

สมมติฐานในการวิจัย

1. ระดับของวิธีการในการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง
2. นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์มีการรู้สารสนเทศ 2 มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง
3. ระดับของพฤติกรรมตามวิธีการในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อศึกษามีความสัมพันธ์กับระดับการรู้สารสนเทศ 2 มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาสารสนเทศกันในทิศทางบวก
4. นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ จะมีวิธีการในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการเรียนแตกต่างกัน จำแนกตามปัจจัยด้านบุคคล

5. ระดับการรู้สารสนเทศ 2 มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาสารสนเทศแตกต่างกัน จำแนกตามปัจจัยด้านบุคคล

คำถามการวิจัย

1. นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์มีการแสวงหาสารสนเทศโดยวิธีการใดและเพื่อจุดหมายใด มากที่สุด
2. นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์มีการรู้สารสนเทศ 2 มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาสารสนเทศอยู่ในระดับใด
3. ระดับของพฤติกรรมตามวิธีการในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการศึกษา มีความสัมพันธ์กับระดับการรู้สารสนเทศ 2 มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์กันหรือไม่ และมีความสัมพันธ์กันในทิศทางใด
4. นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์มีวิธีการแสวงหาสารสนเทศ มีความแตกต่างตามปัจจัยด้านบุคคลหรือไม่
5. นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์มีระดับการรู้สารสนเทศ 2 มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาสารสนเทศมีความแตกต่างตามปัจจัยด้านบุคคลหรือไม่

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **นักศึกษา** หมายถึง นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
2. **คณะที่ศึกษา** หมายถึง คณะวิชาที่มีนักศึกษาระดับปริญญาตรีศึกษาอยู่ จำนวน 5 คณะ และ 1 สถาบัน จำแนกตามคณะ ได้แก่ คณะแพทยศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ และสถาบันอิสลามและอาหรับศึกษา
3. **สารสนเทศเพื่อการศึกษา** หมายถึง สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของนักศึกษา ซึ่งนำไปใช้ในการเรียนของนักศึกษา
4. **การแสวงหาสารสนเทศ** หมายถึง กิจกรรมที่นักศึกษากระทำเพื่อแสวงหาสารสนเทศอย่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองความต้องการบางประการ
5. **วิธีการในการแสวงหาสารสนเทศ** หมายถึง วิธีการในกิจกรรมที่นักศึกษากระทำเพื่อแสวงหาสารสนเทศอย่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองความต้องการบางประการของผู้แสวง จำแนกตามตัวแบบ

พฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศของผู้วิจัย ประกอบด้วย พฤติกรรม 6 ประการ ได้แก่ การเริ่มต้น การเชื่อมโยงร้อยเรียง การกลั่นกรอง การแยกแยะ การตรวจตรา และการดึงสารสนเทศออกมา

6. รูปแบบสารสนเทศที่นักศึกษาใช้ในการแสวงหาสารสนเทศ หมายถึง รูปแบบสารสนเทศที่นักศึกษาใช้ในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการศึกษา ได้แก่ วัสดุตีพิมพ์ วัสดุไม่ตีพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

7. แหล่งสารสนเทศในการแสวงหาสารสนเทศ หมายถึง แหล่งสารสนเทศที่นักศึกษาใช้ในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการศึกษา ได้แก่ แหล่งสารสนเทศสถาบัน แหล่งสารสนเทศบุคคล แหล่งสารสนเทศสื่อสารมวลชน และแหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ต

8. ปัญหาในการแสวงหาสารสนเทศ หมายถึง อุปสรรคต่างๆที่ทำให้นักศึกษาไม่สามารถแสวงหาสารสนเทศได้ จำแนกตามตัวแบบพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศของนักสังคมศาสตร์ ประกอบด้วย พฤติกรรม 6 ประการ ได้แก่ การเริ่มต้น การเชื่อมโยงร้อยเรียง การสำรวจเลือกดู การแยกแยะ การตรวจตรา และการดึงสารสนเทศออกมา

9. การรู้สารสนเทศ (Information Literacy) หมายถึง ความรู้ความสามารถของนักศึกษาตามมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาสารสนเทศ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ครอบคลุม 2 มาตรฐานคือ

มาตรฐานที่ 1 บุคคลผู้รู้สารสนเทศสามารถกำหนดชนิดและขอบเขตของสารสนเทศที่ตนเองต้องการได้

มาตรฐานที่ 2 บุคคลผู้รู้สารสนเทศสามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

10. ระดับการรู้สารสนเทศ หมายถึง ระดับความรู้ความสามารถของนักศึกษาด้านการรู้สารสนเทศ 2 มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาสารสนเทศ โดยวัดจากแบบทดสอบ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบพฤติกรรมกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ในด้านจุดมุ่งหมาย วิธีการ ภาษา รูปแบบ และแหล่งสารสนเทศที่ใช้ในการแสวงหา

2. ทราบปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ของการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจนำผลการวิจัยไปพิจารณาเพื่อปรับปรุงการให้บริการสารสนเทศแก่นักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ทราบถึงระดับการรู้สารสนเทศ และปัญหาด้านการรู้สารสนเทศ 2 มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาสารสนเทศ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศที่เหมาะสมให้นักศึกษา

Prince of Songkla University
Pattani Campus